

De voorzitter:

Daarmee zijn wij aan het eind gekomen van de laatste vergadering van 2018.

Normaal gesproken hou ik een uitgebreide speech, maar dat zal ik u dit jaar besparen. We doen het anders dan anders, en dat heeft alles te maken met de viering van 100 jaar algemeen kiesrecht, een bijzondere mijlpaal in onze parlementaire geschiedenis en meer dan de moeite waard om er met elkaar bij stil te staan. Ik nodig u daarom uit om zo dadelijk mee te lopen naar de Oude Zaal voor een theatervoorstelling van ongeveer 30 minuten over het algemeen kiesrecht.

Maar eerst wil ik traditiegetrouw nog enkele mensen bedanken. Allereerst de voorzitters en de ondervoorzitters van de vaste Kamercommissies. Zij dragen procesverantwoordelijkheid, zoals dat heet, geloof ik. Ze moeten vriendelijke woorden vinden bij het in ontvangst nemen van petitie's, zonder een andere toezegging te doen dan "de commissie zal de zaak in behandeling nemen". En ze zitten de commissievergaderingen voor. In 2018 zijn er 360 algemene overleggen gevoerd, die soms wel vijf of zes uur duurden. Er zijn 287 procedurevergaderingen geweest en er hebben 97 hoorzittingen of rondetafelgesprekken plaatsgevonden. Het commissiewerk gebeurt misschien wat uit het zicht, maar het is de kern van het parlementaire proces. Commissievoorzitters en -ondervoorzitters krijgen zelden de erkenning die ze verdienen. Vandaar dat ik hen vandaag expliciet wil bedanken voor hun inzet en de deskundige manier waarop ze het commissiewerk in goede banen leiden. Dank daarvoor.

(Applaus)

De voorzitter:

Wie ik namens ons allemaal ook wil bedanken, zijn alle medewerkers, zowel die van de fracties als die van de Tweede Kamer.

(Applaus)

De voorzitter:

De mensen die wij dagelijks zien, maar zeker ook de mensen achter de schermen. Iedereen die in de Tweede Kamer werkt, zorgt ervoor dat wij ons werk goed kunnen doen. Wij kunnen altijd terugvallen op hun ondersteuning en bevoegenheid. Hun inzet en loyaliteit maken het ambt van volksvertegenwoordiger nog mooier dan het al is. Heel veel dank daarvoor.

(Applaus)

De voorzitter:

Traditiegetrouw kijk ik ook even naar de publieke tribune, naar de stoelen die gereserveerd zijn voor de parlementaire

pers. Daar zitten traditiegetrouw niet zo heel veel journalisten ...

(Hilariteit)

De voorzitter:

... maar wel Laurens Boven van BNR.

(Applaus)

De voorzitter:

We weten dat de parlementaire pers ons kritisch volgt en ons scherp houdt. Ook voor hen was het een vol en bewogen jaar, vooral voor de verslaggevers van De Telegraaf, die deze maand werden opgeschrikt door een poederbrief. Ik kan me voorstellen dat zij erg geschrokken zijn. Bij een vrije, open, democratische samenleving als de onze hoort dat journalisten hun werk zonder belemmeringen of bedreigingen kunnen doen.

Rest mij nog u hele mooie en warme dagen toe te wensen, samen met uw familie, gezin en vrienden. Rust uit en geniet van wat wij noemen "het reces".

Ik nodig u graag uit om met mij mee te lopen naar de Oude Zaal voor een mooie theatervoorstelling.

Ik dank de minister van Defensie, Ank Bijleveld, die deze avond dienst heeft gehad.

(Applaus)